

Aan de leden van de Vaste commissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Datum
21 oktober 2016
Contactpersoon
J. Weststrate
Ons kenmerk
Com/otkg/cecs/190994/2016
Onderwerp
AO Participatiewet

Bijlage(n)
-
Doorkiesnummer
06-21599534
Uw kenmerk

Geachte leden van de Vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Op 27 oktober spreekt u met staatssecretaris Klijnsma over onderwerpen die te maken hebben met de Participatiewet. In deze brief delen GGZ Nederland, Landelijk Platform GGz, RIBW Alliantie en Federatie Opvang onze zorgen over belemmeringen in de Participatiewet en goede voorbeelden van re-integratie voor de kwetsbare groepen waarvoor zij als brancheorganisaties actief zijn. We gaan in op:

- *Het belang van participeren in de samenleving;*
- *Meer ruimte voor diversiteit en maatwerk voor mensen met een (psychische) kwetsbaarheid nodig;*
- *Meer duurzame banen;*
- *Betere toeleiding naar werk;*
- *Succesvolle methodiek voor begeleiding naar werk.*

Deelnemen is belangrijk

Het kunnen participeren in de samenleving is voor iedere burger van belang, zeker ook voor mensen met een (psychische) kwetsbaarheid. Met de term psychische kwetsbaarheid doelen we op een brede groep cliënten, waarbij niet altijd sprake hoeft te zijn van een psychiatrische aandoening, maar van kwetsbaarheid door een combinatie van problemen. Wij zijn verheugd dat er voor dit onderwerp veel aandacht is bij de verschillende ministeries.

Werkgeversorganisaties, gemeenten en bijvoorbeeld ggz-instellingen weten elkaar steeds beter te vinden. Een integrale benadering van de verschillende domeinen zorg, arbeid en onderwijs is noodzakelijk. GGZ Nederland heeft met het UWV een convenant om te stimuleren dat mensen met een psychische kwetsbaarheid hun werk kunnen behouden of effectief kunnen re-integreren en zo betaald werk kunnen (blijven) verrichten. Daarnaast ontwikkelen steeds meer cliëntenorganisaties initiatieven voor toeleiding naar werk en werken daarin samen met de gemeenten en UWV.

Ook voor mensen vanuit beschermd wonen en de opvang is toeleiding naar werk van groot belang. Voor beschermd wonen gaat het over mensen met een ernstige psychiatrische aandoening. Bij mensen uit de opvang is er vaak sprake van andere problematiek.

In het algemeen komt meervoudige problematiek dikwijls voor, bijvoorbeeld een combinatie van een psychische aandoening met dakloosheid of met een licht verstandelijke beperking. Voor al deze groepen is betaald werk moeilijk bereikbaar. Naast het gebrek aan banen is met name de toeleiding en begeleiding op een werkplek niet voldoende geregeld. Extra aandacht is nodig voor zwerfjongeren, waaronder veel 'Wajongers', en voor cliënten met een lichte verstandelijke beperking.

Het CBS publiceerde onlangs dat ongeveer de helft van de 18- tot 75-jarigen die behandeld worden in de geestelijke gezondheidszorg werk heeft. Dat is mooi nieuws, maar het percentage van 51% ligt veel lager dan het percentage werkenden in dezelfde leeftijd die geen ggz-behandeling krijgt: 63%. Uit de cijfers van het CBS bleek ook dat ruim een derde van de 18- tot 75-jarigen die behandeld worden in de ggz een uitkering heeft. Dit percentage, 37% is weer veel hoger dan het gemiddelde: 14%¹. Mensen met een ernstige psychiatrische aandoening hebben voor slechts 10 tot 20% een betaalde baan.² Voor mensen uit de opvang ligt de arbeidsparticipatie vermoedelijk/mogelijk nog lager.

Meer ruimte voor diversiteit en maatwerk voor mensen met een (psychische) kwetsbaarheid

Actief deelnemen in de samenleving, meetellen en zelfstandig zijn is van grote waarde voor een mens. Het kunnen participeren in de maatschappij en zeker het hebben van een baan wordt door mensen met een (psychische) kwetsbaarheid als zeer waardevol ervaren en draagt bij aan herstel. Hierbij is het verwerven van inkomen een belangrijk onderdeel. De voormalige Wajongpopulatie wordt geconfronteerd met inkomstenderving, terwijl voor hen betaalde arbeid nauwelijks beschikbaar is. Deze doelgroep valt daarmee tussen wal en schip.

In de Participatiewet is het credo "Iedereen telt mee!" van kracht, er is echter een aantal belemmeringen. Een dienstverband van minimaal 25,5 uur telt mee als één baan volgens de Participatiewet. Deze norm is bepalend of werkgevers op peilmomenten hebben voldaan aan de Participatiewet. Er wordt dus gekeken naar de aantallen banen op basis van verloonde uren en niet naar het aantal mensen voor wie een dienstbetrekking is gecreëerd. Uitgaande van de situatie dat voor een deel van de groep arbeidsbeperkten met een (psychische) kwetsbaarheid een baan van 25,5 uur niet haalbaar of wenselijk is, betekent dit voor de werkgever dat het creëren van één baan volgens de definitie van de Participatiewet een uitdaging is. Het kan namelijk zijn dat de inzet van meerdere arbeidsbeperkten met een lagere verdien capaciteit nodig is om te kunnen voldoen aan de norm van 25,5 uur. In de huidige situatie wordt niet gekeken naar de inspanning die de werkgever doet om een inclusieve organisatie te zijn door mensen met psychische kwetsbaarheid aan te nemen op basis van de inzet van deze mensen en de toegevoegde waarde van betaald werk voor deze mensen in de organisatie ongeacht hun verdien capaciteit.

De groep mensen met een arbeidsbeperking is zeer divers. Dit vraagt om investeringen voor zowel grote als kleine arbeidscontracten, voor zowel mensen met een hoge als mensen met een lage verdien capaciteit; en voor zowel uitkeringsgerechtigden als niet-uitkeringsgerechtigden.

¹ CBS 10 oktober 2016: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/41/helft-van-mensen-met-geestelijke-gezondheidszorg-werkt>

² 'Over de brug. Plan van aanpak voor de behandeling, begeleiding en ondersteuning bij ernstige psychische aandoeningen', Kenniscentrum Phrenos, september 2014: <http://www.kenniscentrumphrenos.nl/wp-content/uploads/2014/10/Over-de-brug-PvA-EPA-september-2014.pdf>

Het vraagt ook om een invulling van de participatiesamenleving, waarin meer ruimte is voor diversiteit en maatwerk, ook voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Wij vinden dat ongeacht de grootte van een dienstverband elke inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt telt.

- *Kunt u bespreken met de staatssecretaris hoe zij het aantrekkelijker kan maken voor werkgevers om mensen met een (psychische) kwetsbaarheid in dienst te nemen? Dit ongeacht het aantal uren dat ze kunnen werken, hun verdiencapaciteit en hun eventuele status als uitkeringsgerechtigde en eventuele belemmeringen daarvoor kunnen worden tegengegaan.*

Meer duurzame banen

De participatiebanen die nu gerealiseerd zijn bij de overheid komen voort uit inleenconstructies en niet uit formele dienstverbanden. Het is wenselijk dat er een meer evenwichtige en duurzame toename komt van participatiebanen bij de overheid. Een deel van de doelgroep is, juist vanwege hun beperking, extra gebaat bij continuïteit en zekerheid van werk.

- *Kunt u bij de staatssecretaris aandringen op meer inzet en ambitie voor het creëren van duurzame banen bij de overheid, zodat een meer evenwichtige en duurzame groei ontstaat van banen voor arbeidsbeperkten en andere kwetsbare groepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt?*

Betere toeleiding naar werk

De nieuwe rol van de gemeente bij de re-integratie naar werk voor mensen met psychische kwetsbaarheid wordt steeds groter. Helaas is dit niet bij alle gemeenten voldoende onder de aandacht. Het rapport 'Bevorderen van participatie van cliënten met een psychische stoornis' van het Zorginstituut biedt een kader om dat in goede samenwerking met zorgverzekeraars te doen.

- *Wilt u met de staatssecretaris bespreken op welke wijze het ministerie van SZW de positieve inzet van gemeenten kan stimuleren en verbreden en hoe de samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars bij toeleiding naar werk verbeterd kan worden?*

Succesvolle methodiek uitbreiden

Een succesvolle en evidence based methodiek voor het verkrijgen of behouden van werk is IPS (individuele plaatsing en steun)³. Het is positief dat een gemeente als Nijmegen investeert in deze methodiek. Een mooi voorbeeld voor andere gemeenten. IPS kan worden uitgebreid in omvang van aantal trajecten, waardoor meer ggz-cliënten een baan vinden of behouden. Verder is het interessant te kijken in hoeverre deze succesvolle en erkende IPS methodiek kan worden verbreed naar gebruik voor een bredere doelgroep in het sociale domein.

- *Wilt u met de staatssecretaris bespreken of de inzet van de IPS methodiek voor een bredere doelgroep onderzocht kan worden?*

³ 'Individuele Plaatsing en Steun', Kenniscentrum Prhenos:
<http://www.kenniscentrumprhenos.nl/diensten/implementatietrajecten/ips/>

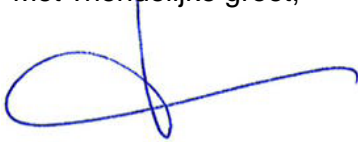
Een integrale aanpak van werk, inkomen en zorg, is noodzakelijk voor een succesvol re-integratietraject. Wij delen als branches het standpunt van Divosa, dat armoede leidt tot sociale uitsluiting en beperking van participatie en zelfredzaamheid.

Armoede is niet alleen een financiële norm of grens, maar wordt ook bepaald door gezondheid, opleiding, achtergrond en kansen op de arbeidsmarkt.

Wij wensen dat de komende jaren er een substantiële toename is in werk voor mensen met een (psychisch) kwetsbaarheid, waarbij de verschillende stelsels op elkaar aansluiten, zodat een maximaal resultaat behaald kan worden in deelname aan de arbeidsmarkt en iedereen gaat meetellen.

We vragen uw steun bij het creëren van een sociaal inclusieve samenleving. Voor vragen over deze brief of een toelichting, neemt u dan alstublieft contact op met José Weststrate (beleidsadviseur GGZ Nederland: 0621599534/JWeststrate@ggz nederland.nl) of Nic Vos de Wael (beleidsadviseur Landelijk Platform GGz: 066170180/n.vosdewael@platformggz.nl).

Met vriendelijke groet,

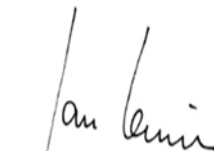
mevrouw J. van den Hoek
waarnemend directeur GGZ Nederland

A.P.B.M. van Tuijn
voorzitter RIBW Alliantie

mevrouw M. ter Avest
Dirrecteur Landelijk Platform GGz

drs. J.P. Laurier
voorzitter Vereniging Federatie Opvang